

Socialdepartementet

Vår referens/dnr:

38/2017/CBK

s.sf@regeringskansliet.se,
s.registrator@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

S2017/01743/SF

2017-05-17

Remissvar

Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete (Ds 2017:9).

- Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget om att införa obligatorisk skyldighet för arbetsgivaren att ha upprättat en plan för återgång i arbete då arbetstagaren varit sjukfrånvarande i 30 dagar.
- Svenskt Näringsliv *avstyrker* även förslaget om att slopa nuvarande skyldighet för den försäkrade att ge in arbetsgivarutlåtande när Försäkringskassan begär det.
- Svenskt Näringsliv *tillstyrker* att beloppet för arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd höjs från 7 000 till 10 000 kronor, samt att ett tak för stödet införs. Däremot *avstyrks* den del av förslaget som anger att angivet belopp ska betalas per person och år. Svenskt Näringsliv anser att nuvarande regler med stöd per insats ger bättre stöd till de försäkrade med det största behovet.
- Svenskt Näringsliv ser positivt på att det arbetsplatsnära stödet omvandlas och utvidgas till ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. Den föreslagna utvidgningen bör dock även inkludera ytterligare insatser såsom förebyggande och rehabiliterande behandling. Dessutom bör fler leverantörer av tjänster omfattas av stödet.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv vill framhålla att i den parlamentariska socialförsäkringsutredningens slutbetänkande "Mer trygghet och bättre försäkring" (SOU 2015:21) konstateras att arbetsgivarna har ett omfattande ansvar för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen och att det saknas behov av ytterligare reglering. Svenskt Näringsliv instämmer med kommittén i denna slutsats och menar att behov av ytterligare reglering i form av obligatoriska rehabiliteringsplaner saknas.

Rehabilitering och aktivitet i samband med sjukskrivning är en angelägen fråga för företagen. Arbetsgivare har redan ett omfattande och långtgående ansvar för såväl det förebyggande arbetsmiljöarbetet som den arbetsplatsinriktade rehabiliteringen. Rehabiliteringsinsatserna

syftar till att en medarbetare med nedsatt arbetsförmåga ska kunna återgå i arbete hos arbetsgivaren så snart som möjligt. De insatser som kan bli aktuella bedöms i varje enskilt fall och handlar bland annat om arbetsträning, anpassning av arbetsplatsen, hjälpmedel, ändrade arbetsuppgifter eller ändrade arbetstider.

Företagen efterfrågar inte fler regler, såsom obligatoriska rehabiliteringsplaner. Däremot efterfrågar företagen verktyg, stöd och råd om hur medarbetarens arbetsförmåga ska kunna tillvaratas på bästa sätt. Detta gäller särskilt för de små och medelstora företagen.

För att möjliggöra tidiga, effektiva och aktiva insatser för att ta tillvara medarbetarens arbetsförmåga söker företagen ofta samarbete med övriga aktörer kring den sjukskrivne medarbetaren. Inte minst efterfrågar företagen bättre samverkan och kommunikation med Försäkringskassan och vården. Företagen signalerar stora svårigheter att få tillstånd avstämningsmöten och samverkan med Försäkringskassan. Företagen upplever även problem och svårigheter med att få till stånd möte eller samtal med sjukskrivande läkare. Dessutom saknar läkarintygen ofta nödvändig information om arbetsförmågans nedsättning. Utan att ha en klar bild av vilka medicinska hinder som finns för den sjukskrivne medarbetaren, eller möjligheter för exempelvis arbetsträning, är det svårt för arbetsgivaren att planera rehabiliteringen. Rehabiliteringsplaner med litet informationsvärde och låg kvalitet kan i värsta fall leda till att fel insatser vidtas eller att återgången i arbete försenas.

För att förbättra möjligheterna att ta tillvara de sjukskrivna medarbetarnas arbetsförmåga bör regeringen – istället för att införa obligatoriska rehabiliteringsplaner - tillförsäkra att informationsutbyte och samarbete mellan arbetsgivaren, vården och Försäkringskassan verkligen kommer till stånd.

Återinförande av obligatoriska rehabiliteringsplaner

I promemorian föreslås införande av obligatoriska rehabiliteringsplaner när medarbetaren varit sjukskriven i 30 dagar, om det inte kan antas att han eller hon återgår i arbete inom 60 dagar från insjuknandet. Syftet med obligatoriska rehabiliteringsplaner är att stärka rehabiliteringsinsatser för individen inom ramen för rehabiliteringskedjan.

Krav på obligatoriska rehabiliteringsplaner innebär en ytterligare regelbörda för företagen, som dessutom kommer vara svåra eller meningslösa att leva upp till. Det var också därför de avskaffades 2007. Att kräva att arbetsgivaren till den 30:e sjukskrivningsdagen tagit fram en rehabiliteringsplan är onödigt fyrkantigt, då de allra flesta sjukskrivna medarbetare återgår i arbete utan några andra åtgärder än medicinsk behandling. Många gånger väntar dessutom den sjukskrivne medarbetaren på medicinsk utredning och behandling. Precis som var fallet tidigare kommer därför de obligatoriska rehabiliteringsplanerna oftast inte innehålla annan information än att man avvaktar medicinsk läkning/behandling. En obligatorisk plan för den arbetsplatsinriktade rehabiliteringen är inte rätt hjälp i en sådan situation.

I promemorian föreslås att rehabiliteringsplan till den 30:e dagen i sjukperioden inte ska krävas om medarbetaren antas återgå i arbete inom 60 dagar från insjuknandet eller om det är uppenbart att en återgång är omöjlig. Detta förutsätter att arbetsgivaren har tillgång till nödvändig information från sjukskrivande läkare och att läkarintygen även innehåller information om förväntad eller uppskattad maximal längd på sjukfrånvaron. Idag saknar företagen i många fall tillgång till den medicinska information som behövs för att kunna bedöma om och när det är lämpligt att vidta rehabiliteringsåtgärder. Det är ofta sammansatta faktorer som ligger bakom långa sjukskrivningar. Det kan handla om förhållanden på arbetsplatsen, men många gånger också om sådant som har med den försäkrades livssituation i stort att göra.

Inte minst gäller det vid exempelvis utmattningsdepressioner och andra psykiska besvär som är vanliga vid långvariga sjukskrivningar. Detta innebär att arbetsgivaren dels har särskilda svårigheter att planera återgång i arbete vid dessa komplicerade problem, dels saknar förutsättningar att innan dag 30 göra de antaganden och bedömningar som förslaget förutsätter.

Varken arbetsgivaren, medarbetaren, vården eller Försäkringskassan efterfrågar eller har behov av en rehabiliteringsplan då medarbetaren väntar på behandling eller medicinsk bedömning. Inte heller fyller en rehabiliteringsplan någon funktion under den tid då medarbetaren återhämtar sig utan andra än medicinska insatser. Förslaget innebär ökad administration och regelbörda i de situationer där det inte är aktuellt med arbetsplatsinriktad rehabilitering, vilket riskerar innebära minskade resurser då rehabiliteringsplaner är efterfrågade och fyller en viktig funktion. Förslaget tydliggör inte heller ansvarsfördelningen mellan nyckelaktörerna i sjukprocessen, utan bygger på en ensidig skyldighet för arbetsgivaren att upprätta en rehabiliteringsplan. Förslaget är inte förutsebart, rättssäkert eller administrativt effektivt. Mot denna bakgrund avstyrker Svenskt Näringsliv förslaget om att införa obligatoriska rehabiliteringsplaner.

Slopad skyldighet att ge in arbetsgivarutlåtande till Försäkringskassan

Det är många aktörer som bär ansvar i sjuk- och rehabiliteringsprocessen; arbetsgivaren, medarbetaren, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården samt Arbetsförmedlingen. Försäkringskassan har det övergripande ansvaret för att samordna all rehabilitering och ska tillsammans med den försäkrade klarlägga rehabiliteringsbehovet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Försäkringskassan kan idag begära ett arbetsgivarutlåtande för att klarlägga medarbetarens behov av rehabilitering. Detta sker inom ramen för rehabiliteringskedjan och då behov av planerade rehabiliteringsinsatser finns. Detta sker dessutom utifrån såväl den försäkrades som arbetsgivarens och Försäkringskassans ansvar i och för rehabiliteringsplaneringen och betonar vikten av att inte förlora värdefull tid.

Det är viktigt att medarbetarens eget ansvar i och för rehabiliteringsprocessen tydliggörs. Medarbetarens aktiva medverkan i att ta tillvara sin arbetsförmåga, bland annat genom att ta initiativ till och efterfråga insatser på arbetsplatsen, är en viktig förutsättning för att möjliggöra framgångsrik återgång i arbete. Det var också därför medarbetaren fick ansvaret att lämna in utlåtandet till Försäkringskassan när rehabiliteringskedjan infördes.

Svenskt Näringsliv anser att dagens regelverk bidrar till att klarlägga den försäkrades rehabiliteringsbehov utifrån individuella förutsättningar och behov. Svenskt Näringsliv avstyrker därför förslaget att slopa skyldigheten för den försäkrade att ge in arbetsgivarutlåtande när Försäkringskassan begär det.

Arbetsplatsnära stöd omvandlas till arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Företagen efterfrågar verktyg, stöd och råd i hur medarbetarnas arbetsförmåga kan tas tillvara på bästa sätt. Därför är det positivt att det nuvarande stödet för arbetsplatsnära tjänster föreslås utvidgas till att - utöver utredande insatser - även omfatta planering, genomförande och uppföljning. Svenskt Näringsliv anser dock att stödet även bör omfatta ytterligare insatser såsom förebyggande och rehabiliterande behandling, samt att ett större urval av leverantörer ska berättiga till ersättning. Med sådan utvidgning av stödet kan det bli ett reellt och värdefullt stöd avseende de externa insatser företagen köper för att underlätta återgången i arbete för sjukskrivna medarbetare. Sådan utvidgning skulle vara särskilt värdefull för de små och medelstora företagen.

Försäkringskassan har haft regeringens uppdrag att utvärdera och utveckla det arbetsplatsnära stödet. I den referensgrupp med arbetsgivarföreträdare som knutits till myndighetens uppdrag har efterfrågats en utvidgning av stödet så att även förebyggande och rehabiliterande behandling omfattas, såsom exempelvis psykologsamtal och missbruksbehandling. I referensgruppen har dessutom efterfrågats ett större urval av rehabiliteringsaktörer som kvalificerar för stödet.

I promemorian föreslås att arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd ska kunna kompensera för hälften av kostnaden, dock högst 10 000 kronor per år och arbetstagare, samt med ett tak om 200 000 kronor per arbetsgivare och år. Nuvarande stöd uppgår till högst 7 000 kronor per insats. Eftersom stödet föreslås omfatta fler insatser motiverar det en höjning av stödet.

Svenskt Näringsliv tillstyrker att beloppet för arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd höjs till 10 000 kronor och att ett årligt tak för bidraget införs. Ett tak för stödet innebär att det i högre utsträckning fokuserar på och får betydelse för små och medelstora företag. Däremot avstyrks den begränsning som föreslås innebärande att stödet ges per person och år. Dagens stöd ger per insats, vilket innebär att stöd kan lämnas för flera insatser per person. Den föreslagna begränsningen riskerar att innebära minskat stöd för de försäkrade som har de största behoven. Svenskt Näringsliv anser att nuvarande regler med angivet belopp per insats innebär bättre stöd till de försäkrade med de största behoven.

Konsekvensutredning

I promemorian uppskattas tidsåtgången för den tillkommande arbetsuppgift "om skyldighet att upprätta och dokumentera en plan" till 20 minuter per plan. Kostnadskonsekvenserna beräknas utifrån detta antagande till mellan 39 - 58 årsarbetare för hela arbetsmarknaden (22 - 33 årsarbetare för privat sektor). Den uppskattade tidsåtgången om 20 minuter för en rehabiliteringsplan synes endast innefatta den tid som krävs att författa dokumentet om rehabiliteringsplan som sådant. Analysen har inte beaktat den tidsåtgång, faktiska insatser och åtgärder en individuell rehabiliteringsplan förutsätter. Svenskt Näringsliv konstaterar därför att förslaget inte är utrett och att en grundlig konsekvensanalys av förslaget måste göras, i vilken det tydligt redogörs för de ekonomiska och administrativa konsekvenserna för företagen.

Övergångsregler och ikraftträdande

Svenskt Näringsliv avstyrker ett införande av övergångsregler enligt promemorians förslag. Om förslaget genomförs bör promemorians regler om skyldighet för arbetsgivare att upprätta plan för återgång i ordinarie arbete gälla för arbetstagare som insjuknat efter ikraftträdandet, enligt förslaget den 1 juli 2018.

Svenskt Näringsliv avstyrker även den föreslagna ikraftträdandetidpunkten den 1 juli 2018, då denna inte medger tid för nödvändiga förberedelser för företagen.

Övrigt

I den remitterade promemorian lyfts de privata sjukvårdsförsäkringarnas kompletterande rehabiliteringsförsäkring fram som tidiga insatser vilka bör främjas. Insatser i form av rehabiliteringsledare från försäkringsbolagen framhålls särskilt som funktioner av vikt att stödja och uppmuntra, som ett sätt att effektivisera och förbättra stödet till den enskilde och ansvarig arbetsledare. Svenskt Näringsliv vill i sammanhanget påtala att regeringens överenskommelse med Vänsterpartiet om att förmånsbeskatta sjukvårdsförsäkringar som arbetsgivare tecknar för sina anställda inte på något sätt stödjer, uppmuntrar eller främjar återgången i arbete på sätt som förordas i promemorian.

SVENSKT NÄRINGSLIV

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Peter Jeppsson', with a long horizontal flourish extending to the right.

Peter Jeppsson

